

կերպագրեց, ինչ որ կերակայեց ու դեռ ինչ որ մեր հոգիներու ցանկութիւններն ու մեր ձգտումներու հորիզոնն անհունապես վեր են՝ անոնք քու վրէժն ու քու մայրական սրտեղ կրխին, դուն ինքդ ես այդ բոլորը: Եվ եթե կա մեր կյանքին գերազույն նպատակ մը, այդ քեզ հասնիլն է, քու մեջ թափւիլն է ու մայրական կուրծքիդ խոյրտված սրտերնիս սեղմելն է: Առանց քեզի միթե կարելի է նպատակ, դուն ինքդ ես նպատակ՝ Մայր Հայրենիք:

Ա՛խ, օտար արևը չըրավ մեր կյանքը շուշան, սոսին ու վարդ այլ՝ սոսկ կակաշ մը նահատակվածներու ոսկրածածկ անապատին մեջ. և մենք՝ մեծ եղեռնի զարհուրանքներն խելագարած, անմխիթար ու անկարելիք երբ ցրիվ եղանք անգութ դահիճի ձեռամբ չորս ծագը աշխարհի, լաց ու մեղմուռ քամելով, մեր այդ ծով ցավին ո՛վ գթաց, ո՛վ խղճաց: Ո՛չ որ իսկ դո՛ւ, դու լացի՛ր, մայր հայրենիք: Ա՛հ այդ լացդ, լացդ քեզ ցնցեց ու քաջարի զավակներդ ոտքի հանեց, կրկին կուրծք տալու մահ սիւնող գազանին դեմ: Զավակացդ պայքարը

սուրբ էր ու վսեմ: «Ձի ինչ կա թանկագին քանզ մարդկային կյանք», ըսված հիշատակն իմաստութեանը արծազանքեց քու քաջարի որդոց սրտից մեջ, և այդ արծազանքը հաղթանակն իսկ եղավ: Եվ այսօր այդ հերոս զավակներուդ հոգին հաղթանակի հպարտութեամբ լեցված երբ արյան դաշտից տուն կդառնան, իրենց եղբայրասեր ու անձկալից աչքերը ուղղած դեպի մեզ, կանչում են ձեզ, հրավերն կուղղեն: Կանչմը որ մեր հոգիները կվերացնեն ու մեր կակաշ սիրտերը շուշանի կվերածեն՝ կյանքի խանդովը գեղուն: Մի՞թե կարելի է այլևս ձեզմե հեռի ապրիլ ու այլ տեղ բարիք փնտռել, երբե՞ք: Եվ այս բանին գիտակից ու հավատալոր հոգիքը մեր քեզ կփնտռեն Մայր Հայրենիք, կուրծքը աշխրհներուն տվող նավուն պես: Ամենի աշխրհներ թող ծեծեն մեր կուրծքերը, փոթորիկն ու մահը թող սպառնան, պիտի շընկերկինք մահվան սպառնալիքին՝ քաջ գիտնալով թե մահը՝ ապրիլն է առանց քեզի, մեր կենսատու Հայրենիք:

ՏԱՐՈՆՑԻ ՀՈՒՍԱԿ

(«Առաւօտ» փետրվ. 21 1946 թ.)

ԼԵՎՈՆ ԲՋՆՈՒՆԻ

ՏԱՐԵՔ ԻՆՁ ՏԱՐԵՔ ԵՐԿԻՐՆ ՀԱՅՐԵՆԻ

Հայրենի հողի կարոտն իմ հոգում,
Ես մտառում եմ հեռու ափերում.
Տարեք ինձ զմուլստ դաշտերը բերրի,
Տարեք ինձ, տարեք երկիրն հայրենի:

Թող տեսնեմ ծփան արտերը ոսկի
Լսեմ երգերը մարտի ու կոշի.

Նստեմ ես արծաթ ջրերի յափին
Դիտեմ ձեր դյուբոզ մարտական երթին:

Ու նայեմ, նայեմ շաբեբին անվերջ.
Ձեր սիրտը դնեմ հիվանդ սրտիս մեջ,
Որ ես էլ լինեմ ձեզ նման զինվոր,
Որ ես էլ լինեմ ձեզ նման հերոս:

(«Լեռածնունդ» թիվ 240 1945 թ. Թեհրան)

Ն Ե Ր Գ Ա Ղ Ք

Ներգաղթի հեռագրին հրապարակությունը մեր նախորդ թվին մեջ, ընդհանուր խանդավառություն ստեղծեց Պաղեստինի հայ գաղութին մեջ:

Յաֆայեն, Երուսաղեմեն և այլ շրջաններն զանազան գրություններ ստացանք, որոնցմով շատ մը ազգայիններ կուղեն իմանալ թե երբ պիտի սկսվի ներգաղթի արձանագրությունը:

Խանդավառությունը ընդհանուր է. առանց դավանանքի, դասակարգի և կուսակցական խտրության:

Ներգաղթող հայերու Ընդունման և Տեղա-

վորման Կոմիտեին կողմն ուղարկած հարցարանը պարզ է ինքնին:

Մայր Հայրենիքի կառավարությունը հարց չի դնել թե ներգաղթողը ի՞նչ կրոնքի կամ ի՞նչ կուսակցության կապականի և կամ հասարակական ի՞նչ դիրքի վրա կգտնվի ան. բավական է, որ հայրենասեր հայ մը ըլլա ներկայացողը:

Ազգահավաքումի կոչ մըն է, որ կուղեն Սովետական Հայաստանի Կառավարությունը աշխարհացրիվ բոլոր հայերուն անխտիր իսկ արտասահմանի հայությունը մեկ մարդու նման իր պատրաստակամությունը կը-

հայտնե՞ն անսահման ոգևորությամբ և վճռական պատրաստակամությամբ ընդառաջելով հայրենիքին եկող կոչին:

Հայրենիքի դռները բաց են այսօր Հայաստանասեր բոլոր հայերուն առջև:

Լիբանանի մեջ սկսած արձանագրությունները ցույց տվին թե արտասահմանի հայությունը ինչպիսի սեր կտա՞ն դեպի Մայր Հայրենիքը:

Լիբանանեն հասած թերթերեն կիմանա՞նք, թե 8 օրվա ընթացքին ներգաղթի գրասենյակներուն մեջ արձանագրուած հայերուն թիվը 40 հազարի հասած է Պեյրուքի մեջ:

Պաղեստինի հայաշատ շրջաններուն մեջ ժողովուրդին առօրյա խոսակցության նյութը ներգաղթն է:

Բանվորը կխոսի Հայրենիքի մեջ իր ապագա գործի մասին: Արհեստավորը իր գործիքները կփոխարինե՞ն նորերով պատրաստ գտնվելու նպատակով ներգաղթի օրվան:

Առևտրականը իր ապրանքները հայրենիք փոխադրելու մասին կխորհի:

Դեպի Հայրենիք՝ այս է բոլորին մտածմունքը: Անով մեկտեղ, չի մոռնա՞նք ըսելու, որ կան մարդիկ և կամ խմբավորումներ, որոնք «խոհեմության, լրջության, հեռատեսության» հին և ժամանակավրեպ եղանակներ կերգեն ժողովուրդին: Հայաստանի մեջ... ցուրտի սաստկության առասպելներ կհյուսեն: Կոշիկի՝ չզոյության հեքիաթներ կստեղծեն: Գաղթականության, թշվառության ուրուականներ կներկայացնեն ժողովուրդին:

Ժողովուրդին ունեցած խանդավառությունը ներգաղթի նկատմամբ ինքնին փաստ մըն է, և բոլոր մութ ուժերը պիտի ստանան իրենց պատասխանը, երբ սկսին ներգաղթի արձանագրությունները և ժողովուրդը ցույց տա Հայրենիք մեկնելու իր հաստատ կամբը:

Հ. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

(«Միութիւն» փետրվ. 10 1946 թ. Հայֆա)

ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՄԱՂԹԱՆՔ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԱՌԹԻՎ

Նախապես եղած պաշտոնական ծանուցման համաձայն, մայրաքաղաքի Ս. Աստուածածին մայր եկեղեցում, Ս. պատարագից հետո, կատարվեց մաղթանք սփյուռքի հայության Հայաստան վերադառնալու արտոնության առթիվ:

Պատարագին երգում էր «Կոմիտաս» երգչախումբը: Եկեղեցին լիքն էր հոծ բազմություն:

Հանդիսավոր մաղթանքը կատարվեց Իրանա—Հնդկաստանի և Թեհրանի թեմերի թեմակալ Առաջնորդ Գերապատիվ Տ. Վահան եպիսկոպոս Կոստանյանի ղեկավարությամբ և քահանայական դասի մասնակցությամբ:

Մաղթանքից հետո թեմակալը զգացված մի քարոզով հուզեց ներկաներին, որոնց մեջ արտասովորներ էլ կային:

Հաղորդելով Մոսկվայի, Երևանի և այլ ձայնացիների տված ավետիսը՝ Հայաստանի դռները բացվելու մասին, թեմակալ Առաջնորդն իբրև թարգման հայ հավաքականությունների, իր ջերմ խնդակցությունը հայտնեց և շեշտեց, որ դրանով կատարվում է սփյուռքի հայրենաբաղձ հայության բոլոր ցանկությունը և լայն հնարավորություն է տալիս նրան վերադառնալ իր հայրենի երկիրն ու իր աջակցությունը բերել Հայրենի-

քի վերելքին և իր աշխատանքով զարկ տալ նրա ծավալուն բարգավաճման: Մատնանշելով կառավարության ընձեռած խոշոր հարմարություններն ու աջակցությունը՝ որ կայանում է ներգաղթողների իրենց առանց մաքսի անցկացնելու և բնակարանի կառուցման 50 տոկոսը հոգալու մեջ, թեմակալ Առաջնորդը շեշտեց, որ ոչ մի կառավարություն այդպիսի օգնություն չի արել, երկրից դուրս գտնվող իր հատվածներին:

Անդրադառնալով ապա աշխարհի ամենահաջավոր՝ 1915 թվի Ապրիլյան Նդեռին, հիշելով անմեղ մի ժողովուրդի մարտիրոսական տառապանքը, ոճրածին թշնամու գործադրած գաղանալին սոսկումները, թե տարագրության ճանապարհին և թե կիզիչ անապատներում, Սրբազանը ոգեկոչեց հայ մտավորականների, ղեկավարների և մեծ նահատակների հիշատակը, առանձնապես շեշտեց Կոմիտասի սոսկալի ապրումները և հուզվումով հիշեց այն սրտաճմլիկ տեսարանները, որոնց ախանափես էր եղել, աղետի այդ օրերին էջմիածին ապաստանած փախստականների կշանքից:

— Սոսկալի այդ տեսարաններին ականատեսները միայն կարող են չափել եղեռնի ահավորությունը, — ասաց Սրբազանը տխրությամբ, ավելացնելով, որ թշվառությունը տեղեց մի քանի տարի: